

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek,

Zápolya-utca 1-és szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybecskerek, 1899.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

XXVIII. évfolyam. 264. szám.

Egész évre ———— 12 ft.
Félévre ———— 6 „
Negyedévre ———— 3 „
Egy hóra ———— 1 „
— Egyes szám ára 4 kr. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetés irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével minden nap esti 6 óráig.

Péntek, november 17.

Közeledés.

Nagybecskerek, november 17.

(F.) A kvóta kérdésnek régóta vajdó ügye legalább látszólag kedvezőbb mederbe jutott, amennyiben a két kvóta-bizottság foimailag közeledő lépéseket tett egymás irányában. Ez pedig már magában véve is jelentékeny haladás a korábbi állapotokhoz képest, amikor oly nagy s oly annyira áthidalhatatlan volt az ellentét a két bizottság között hogy megértésről, eredményről szó sem lehetett.

Most végre odáig jutottunk, hogy az osztrák bizottság korábbi mereven intranzigens álláspontját elhagyta, amennyiben letett ama képtelen aránykulesről, amelyet eredetileg nem csekély következetességgel védett. A magyar bizottság pedig a kérdés pénzügyi oldalától eltekintve a magasabb politikai szempontot vette irányadóul, amidőn a kvótának némi emelésének eshetősége elől nem zárkózott el mereven, hanem annak bekövetkeztét, amennyiben t. i. az indokoltan és alaposan kiderülne, a lehetőségek szférájába helyezte.

Ilyen körülmények között — bár megegyezésre jutásról még szó sem lehet — mégis úgy látszik, hogy a további lépések, esetleg a kormányok részéről teendő lépések eredménynyel járhatnak és nem lesz szükség a legvégű megoldásnak, a korona döntésének alkalmazására.

Az osztrák bizottság úgy látszik belátta, hogy korábban föllílitott alaptételei pénzügyi szempontból teljesen képtelenek és tarthatatlanok s azért lett hajlandó — eltekintve a korábbi számítási alapoktól — a magyar bizottság fölhívására konkrét arányszámot javaslatba hozni

Mi magyarok pedig viszont tulajdonképpen már megszoktuk azt, hogy többet fizessünk, mint amennyit saját számításainkból eredményképpen kikalkulálunk. Hisz a magyar bizottság számításai szerint bennünket 1867-ben csak 25 052, 1877-ben 29 039, 1887-ben 29 65 százalék terhelt volna a közösiügyi kiadásokból. Kiténik e számokból, hogy minden előző kiegyezésnél többet fizettünk, mint amennyit terünkre számszerűleg koncedáltunk. Magyarország tehát nyilván mindig áldozatkésznek bizonyult és az fog maradni ezuttal is, Ausztriának pedig ezt az áldozatkésztséget lojálisan kell honorálnia, de nem szabad kizsákmányolnia.

Ez a szempont kell, hogy vezérelje a két kormányt és a két törvényhozást s akkor a kvóta kérdését sikerrel megoldhatják.

A valutaválság megoldása. Bécsi jelentés szerint a „N. W. Tagblatt“ Budapestről azt az értesítést kapta, hogy az osztrák kormány, tekintettel az osztrák államadósságot ellenőrző bizottság határozatára, melylyel az 59 milliónak átadatását az Osztrák Magyar Bank számára megtagadta, a bankkal szemben elvállalt kötelezettségének akként akar el-geget tenni, hogy az állami pénztárkészletekből 30 milliót ad át a banknak. Az osztrák kormánynak e terve azonban nagy nehézségekbe ütközik. A terv végrehajtását a mostani pénzügyi viszonyok aligha fogják megengedni, mert a pénztárkészletek éppen most nagyon gyengék s mert még beruházásokra 40 millió kölcsön van előirányozva a költségvetési javaslatban.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő mindennap reggeli 6 órától délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére kedden és pénteken d. n. 5 1/2 óráig; ugyanazon napokon 6-tól 8-ig este urak részére is. A kád-fürdő egész nap este 7 1/2 óráig nyitva marad.

Közigazgatási bizottság. Torontáivármegye közigazgatási bizottsága ma tartotta Rónay Jenő főispán elnökelete alatt rendes havi ülést, melyről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

A becskerekéi igazságügyi palota. Nem mintha volna, de mégis csak illik róla beszélni. Már csak az irigység is ráviszi az embert, mert úgy olvassuk, hogy a jövő évben Ujvidék, Kolozsvár és Brassó városokban új törvényszéki palotákat; Baja, Buziás, Duna-Földvár, Esztergom, Hódmezővásárhely, Huszt, Kis-Ujszállás, Nagy-Bánya, Nyiregyháza, Segesvár, Szamosujvár, Szilágycseh, Szilágysomlyó, Topánfalva és Veszprém városokban új járásbírósi épületeket; Arad, Brassó, Gyula, Kolozsvár, Miskolc, Ujvidék, Zilah, Buziás, Duna-Földvár, Esztergom, Hódmezővásárhely, Jászapati, Kisujszállás, Nagy-bánya, Szamosujvár és Vác városokban új fogházakat és végül Kassán egy új javítóintézetet fognak építeni. Hát bizony örvendetes dolog ez — de nem nekünk. Építettek ugyan nálunk is vagy 30 ezer forint árát, de hogy valahogy nagyon meg ne szépüljön a város, — ami szép, az veszedelmes — hát csak be az udvarba. Ugyanabba az udvarba, melyen — ne tessék nevetni — a városi színház pompázik. Az említettünk építkezéseket abból a célból „eszközték“, hogy az esküdteknek legyen majd helyük. Hát nekik még csak lesz valahogyan. De a hallgatóknak! Ismeri-e a t. közönség azt a botránys állapotot, amely a mostani végtárgyalási teremben uralkodik? Nos hát ez valóságos ideális állapot ahhoz képest, ami az esküdték termében leszen. Ott nem fog elférni 20 ember sem s így a nyilvánosságról szóló elv neveltségessé van téve. Ez pedig nem lehetett célja az igazságügyminiszter urnak, kinek ime tudomására hozzuk a nagybecskerekéi törvényszéki „palota“ ezen kibővítésének érdekes részleteit. Legközelebb többet.

A pénztárak megvizsgálása. A belügyminiszter a közpénztárak megvizsgálásának a szigorításával akarja megakadályozni a közpénzek el-sikkasztását. Ma a törvényhatóságokhoz körrendeletet küldött a miniszter, amelyben elrendeli, hogy az adósleveleket, magánkötvényeket részletesen tartsák számon. A jövő év januárjától a pénztárvizsgálatoknál a magánkötvényeket egyenként kell megvizsgálni, hogy szabályszerűen vannak-e kiállítva, rá van-e vezetve a telekkönyvi bekebelező-záradék s van-e becsüs-levél mellékelve. Az adósleveleket ötven vagy száz darabonként kell csomagolni s lepecsételni. Ezenkívül minden csomagról részletes leírt kell csinálni. Elrendeli egyúttal a miniszter, hogy a házi pénztár, a grámpénztár s az árvaszék kötvényeit külön kell kezelni.

Agarász-verseny. Nagyikindáról jelentik: Az évenként visszatérni szokott őszi agarász-verseny ezuttal is pompásan sikerült. Igen szép őszi idő kedvezett s a vadászat eredménye is kielégítő volt. A fényes társaság tagjai voltak: Hardegg Alice grófné és leánya, Haugwitz comtesse, báró Baich Iván és neje, Baich Bébi comtesse, báró Gerliczy és neje, báró Trautenberg, báró Worángesau, Návay Géza, dr. Pap Géza orsz. képviselő, Urbán Péter és neje, Daniel Ferenc és neje, Wiszkidenszky Géza honv. huszárfőhadnagy, dr. Dellimanics Lajos alispán és neje, dr. Bogdán Zsivkó polgármester, Jankó Agoston és neje, Röser huszárkapitány és neje, Vaszlavicsk huszárkapitány és neje, Karger alezredes, Bachzet, Henriquez lovag huszár-

kapitányok, Iusth Miklós husz. főhadnagy, Grézer, báró Rhéden husz. hadnagyok, Borbély Géza főbíró és Mesterovits István tisztartó. A sikerült verseny után a társaság a Nemzeti Szálloda nagytermébe gyűlt össze lakomára, melyet sikerült táncmultság követett.

Uj koronaértékű levélbélyegek kerülnek a jövő évben forgalomba. A kereskedelemügyi miniszter ezirányu rendeletét már a posta- és táviradigazgatóságok megkapták. Az igazgatóságokat a miniszter fölhívta annak a bélyeg mennyiségének a közlésére, a mely kerületük összes posta- és táviradivatalainak ellátására szükséges lesz. Az így megrendelt bélyegek zárt csomagokban fognak szétküldetni, a melyeket csak egy későbbi rendelettel közlendő időpontban lesz szabad fölbontani. Ez az időpont valószínűleg akkor fog bekövetkezni, ha majd a most használatban levő bélyegek készlete elfogy.

Vadászat. Törökbecséről jelentik lapunknak telefonon: Fényes eredményű erdei vadászat ment végbe tegnap Urbán Péter nagybirtokos törökbecsei birtokán, melyen a házigazdán kívül részt vettek: Dr. Dellimanics Lajos alispán, Urbán Iván, Purgly János, Karácsonyi Andor, Balázs Iván nagybirtokosok, Tallián Emil, Daniel Ferenc, Lovieser Imre főszolgabírók, továbbá Solymos Gusztáv és Kiss Vidor urak. Terütekre került 218 nyul, 86 fácánkakas és 2 jérce, azaz összesen több mint 300 drb. vad. A vadászat mindössze 800 holdnyi területen folyt le és rendkívüli eredményében nagy része volt Tallián Emilnek, kinek mesterlövésői általános bámulatot keltettek. A vadászatot este fényes ebéd zárta be, melyen a vadásztársaságon kívül még báró Baich Iván és neje, Csernovics Diodor és neje, Balázs Ivánné, Daniel Ferencné, Samorjay A. k. a. és Kayser Lajos plébános vettek részt.

Mentők országos egyesülete. A mentők vasárnap, e hó 19 én délelőtt tartják meg Széll Kálmán miniszterelnök elnökelete alatt országos értekezletüket, a melyben az összes törvényhatóságok, városok és megyék, valamint a tiszti-, városi- és egyéb orvosok vesznek részt. Az országos értekezlet megelőzően 18 án, szombaton délután fél 5 órakor előértekezlet lesz a mentők palotájában. Az országos értekezlet napirendjén a miniszterelnök megnyitja és az előértekezlet javaslatára, valamint a mentőegyesület igazgatójának indítványa áll arról a kérdéssről, hogy mi módon lehet a mentés és első segélynyújtás ügyét országosan rendezni, illetve a közegészségügyről szóló 1876. évi XIV. törvénycikknek ide vonatkozó rendelkezését végrehajtani. Az értekezlet után ködfátyolképpben mutaja be az igazgató az első segélynyújtás műveleteit, azután 12 óra felé mentőgyakorlat a Markó utcai állami felső reáliskolában, végre 2 órakor közebed lesz a Royal szállodában.

Öngyilkosság a világ vége miatt. Falb Rudolf borzasztó jóslása tegnap reggel egy temesvári leányt a halálba kergetett. Witalzsky György szegény gyárvárosi munkás feleségén kívül Matild nevű egyetlen leánya minden öröme, boldogsága. Mikor tegnap este a munkáról fáradtan hazatért, vacsora után mesélni kezdett a családjának a világ végéről, mely holnap biztosan elkövetkezik. Matild leánya csak hallgatta szó nélkül. Borzasztót gondolt és szüleiivel nyugodni tért. Ma reggel azután hiába keresték a tizenöt éves Matildot. Nyoma veszett. Csak egy levélke árulta el Matild iszonyu tettét, melyet a kétségbeesett anya dolgozó kosárkájában talált. A levél így szól:

Édes szüleim!

Ne sirjatok utánam, mert meghalok. Nem nézhettem a világ végét, hogy ti is elpusztultok; azért vettem véget életemnek. Bocsd meg édes anyám, a kit a halálon túl is nagyon, nagyon szeretek. Imádkoztatok értem.

Matild.

A szerencsétlen leány kora reggel a gyárvárosi román templom mellett a Bégába ugrott. Szerencsére Dunel Mátyás molnár arra járt és kimentette a halállal vívódó Witalzsky Matildot, a ki most a szülei háznál súlyos betegen fekszik.

— Szürke világ. Olyan volt tegnap a város, mintha finom fehér fátyolt teregettek volna az utcákra. Hidegre vált az idő és tegnap volt az első hó, azonfelül este az első köd. Vékony, gyenge, de mégis látszott. Nedvesen, hidegen ráült a házakra, a járókelőkre és bevette magát az ajtók, ablakok hasadékain a szobába is. Ejjel aztán egyszerre eltűnt. Eloszlott és nyoma sem maradt a levegőben. Megfagyott az éjjel hűvöségében és dér alakjában rakodott le mindenfelé. Reggel már fehér volt a sok csupaszon maradt fa, háztető és fehérek voltak a várost befutó sírgöndrők is. Első köd, első dér . . . Vége a szép napoknak, a vénasszonyok nyarának — leszállt a köd és mai naptól fogva önelégült arccal tekintenek embertársaikra a szívet szállító fuvarosok. Leszállt az első hideg köd, s most már igazán beállott a fűtés szezonja. A nedves hidegség befurakodott mindenüvé és kiket duguk az utcára szólít, szapora léptekkel sietnek, hogy a hideg ájérből meleg szobába érjenek. Azok, kiknek megrögzött szokásuk az, hogy mindenre egy-egy citátumot mondanak egyre másra, azzal a nem egészen ismeretlen idézettel állanak elő: „Hol a boldogság mostanában? Barátságos, meleg szobában!”

— Figyelmeztetés pályázatra. A debreceni Csokonai Kör a Telegdy K. László-féle drámai alapítványból még f. évi június hóban pályázatot hirdetett s ezuttal megismétli azt a következő feltételekkel: 1. Kivántatik legalább két felvonásra terjedő vigjáték a magyar irodalmi vagy társadalmi életből. 2. Pályadíj 800 korona, mely csak irodalmi értékű s színpadi hatást ígérő műnek adható ki. 3. A pályaművek más kézzel leírva és jelígeléssel ellátva Debreczenbe a „Csokonai Kör” titkárságához küldendők f. évi december 31-ig. 4. A pályanyertes mű szerző tulajdona, de köteles azt a debreczeni színtársulatnak a három előadásra díjtalanul átengedni. Debreczen, 1899. november 14. Dr. Benedek János, a Csokonai Kör titkára.

— A „hier” a soproni járásbírósnál. *Wrchovszky* dr. albiró a napokban egy peres ügyet tárgyal; midőn a beidézték felek nevét fölolvasta, az egyik fél „hier”-re jelentkezett, noha nyilvánvaló volt, hogy ő maga és beidézték társai nem tudnak németül.

— Miért felel maga „hier”-rel? Kérde tőle a bíró.
— Igy muszáj, kérem, — feleli a „hier”-es.
— Magyar bíró előtt áll, magyarul feleljen, — szolt most rá *Wrchovszky* dr.
— Már, kérem, én csak jobban tudom, — volt a felelet.

— Négy öngyilkosság egy átok miatt. Az öngyilkos Kende Lázár ménesi borkereskedő ügyében, aki tegnap délután egy szegedi szállóban golyót röpített a szívébe, ma szomorú érdekességű dolgok kerültek a nyilvánosságra, amelyek föllebbentik azt a sötét fátyolt, amelyet a fiatal öngyilkos tettének indító okára a rendőrséghez írt levelében borított. A levél szerint ugyanis Kende Lázár családi bajok miatt követte el az öngyilkosságát, ma azonban kiderült, hogy az alig 25 éves vagyonos fiatal ember egy gyermekkorából lelkébe rögződött jelentéktelen diákcsinnyből kifolyólag emelte magára a gyilkos fegyvert. A levél a többek közt ezeket mondja: „Ne csodálkozzál végzetes tettemen, ennek így kellett történni. Egy sajtósági dolog történt ugyanis velem, régen ugyan, de egész életem emlékeztetemben van még ma is, és gyermekkorom óta folyton kísért. Egy alkalommal ugyanis, még mikor kis diák voltam, három pajtásommal a tópartján sétálgatva, cigarettáztunk. Egyszer két öreg ur tartott felénk s hozzánk érve megszólítottak s korholták bennünket a cigarettázásért. Mi erre durván válaszoltunk, gunyoltuk az öregeket, sőt meg is hajigáltuk, mire az egyik öreg ur megjegyezte: — No ezek sem fognak megöregedni és természetes halállal kimúlni! Az öreg átka beteljesedett: azóta mindhárom barátom öngyilkossá lett (a levél itt névszerint fölemlíti a három öngyilkost), én maradtam utóljára. Az átok ime rajtam is beteljesedik: ellenálhatalan erő nyomja kezembe a gyilkoló fegyvert! A szerencsétlen öngyilkos bátyja zokogva olvasta e megrendítő sorokat és saját szavaival is megerősítette történet hitelességét és ahárom barát öngyilkosságára vonatkozó állítást valóban jelentette ki. Annál inkább valószínű, hogy a boldogtalan Kende Lázár csakugyan az öreg jóslata kergette a halálba, mert bátyja állítása szerint családi bajokról szó sem lehet, a 25 éves, egészséges, szeretetreméltó fiatal embert jólétben nevelték föl vagyonos szülei s bár még nem volt önállósítva, igen szép és nyugodt jövő várakozott reá. Most is kizárólag szórakozás céljából időzött Szegeden, mert kissé ekzaltált természetű volt és a családjá örömet kedvében járt neki.

TÖRVÉNYSZÉK.

A hamis diplomák hőse.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, november 17.

Ma került a rendkívül hosszúra nyult bűnügy legérdekesebb része tárgyalás alá: Farnady diplomahamisítása. Ezuttal lehetett rajta először észrevenni, hogy meg van törve, mert itt már kézzel fogható tényekkel áll szemközt a törvényszék s nem lehet semmiképpen sem kibujnia Farnadynak. Nem is tagadott semmit, olyat is bevallott, amit elhallgathatott volna, talán azért, hogy könnyítsen ezzel is a lelkén.

A hamis diplomák.

— Meddig volt beiratkozva az egyetemen?
— 1880-tól 1883-ig.
— Hány félévet végzett?
— Ötöt.

— Azzal van terhelve, hogy az 1883–84. év második felére vonatkozó index bejegyzések hamisítva vannak.

— Nincs ott hamisítás, mert csak egyszerű bejegyzés akart történni. A vád erre vonatkozólag egyébként is el van ejtve.

— 1886. jan. 20. a budapesti egyetem által kiállított abszolutoriuma egy nem létező, vagy hamisított végbizonnyítvány alapján adatott ki?
— Ugy van.

Az ügyész szeretné tudni azon körülményeket, melyek között a hamisítás történt.

Dr. Hets kijelenti, hogy itt a hamisítás elévült, egyébként sem tartja humánus dolognak, hogy egy embert, aki már amúgy is meg van törve, tovább nyaggassanak, a mikor nem köteles feleletet adni.

A törvényszék ezután úgy határoz, hogy miután a hamisított okmányokra vonatkozólag (tudori és ügyvédi kivételével) a bűnügy elévült, ezekre nézve nem intéz kérdést Farnadyhoz.

Farnady visszavonja azt a vallomását, mely szerint itt más által hamisított oklevelekről van szó. Törödelmesen beismeri, hogy a bizonnyítványokat ő hamisította, egyben kijelenti, hogy semminemű más kérdésre nem fog válaszolni s kéri a bizonnyítási eljárás befejezését, fenntartva egyben az elévülésre vonatkozó kifogásait.

Elnök kérdésére mégis elmondja, hogy az ügyvédi oklevél hiteles másolatát felhasználta, mikor Nagybecskerekre kinevezték pénzügyi fogalmazónak. Ugyanazon másolat lett be mutatva a kamarának. Így csak két ízben (1890-ben és 1896-ban) használta. A tudori diplomát nem alkalmazta sehol.

Kövé: A diplomának mely részei hamisak!

— A név és a dátum.
— Hogyan követte el a hamisítást?
— Erre nem felelek.

— Ugyis tudjuk, hogy Haas Sándor (jelenleg battonyai körjegyző Szerk.) diplomája volt.

— Kijelenttem már, hogy minden feleletet megtagadok.

— Mikor a pénzügyi szakvizgára jelentkezett, használta-e a diplomát?
— Nem.

— Honnan vették tehát, hogy maga doktor?
— A pénzügyigazgatósági minősítési táblázatból.

Kövé: Hogy került a tintafolt a diplomára?

— A hitelesítés alkalmával öntötték le.
— Miért van a hátára egy lap ragasztva?
— A megerősítése miatt.

Ügyész: Székesfehérvárott nem volt bűnvádi eljárás alatt?

Diák koromban csupán kihallgattak, mert az öcsémmel együtt elkötöttünk 60 forintot, amit édes anyám az illeték kifizetésére adott.

Dr. Hets: Hány éves volt akkor?
— 17.

— Hát arra nem emlékszik, hogy gyűmölcsöt lopott? (Derűtség.)

Ügyész: Az nem tartozik bűnügyi elítélés alá.

Liszky Bálint.

Ügyész: Ki bizta meg a fegyelmi vizsgálattal?

— Talapkovics pénzügyigazgató.
— Minő benyomást tett önre a kihallgatásnál Farnady?

— Azt, hogy nem tudja, miről lesz szó.
— Nem képezte más visszaélés is a vizsgálat tárgyát.
— Nem.

— Ha az előadó kiment az adókető bizottságba, az előző évi iratok csatoltattak-e?
— Föltétlenül.

— Meg kellett azokat néznie is az előadónak?

— Meg. Két-három hónappal előbb megkapja azokat.

Egy kis vihar.

Ezután a tanuk: dr. Kis János, Rózsa Ignác és Popovits Szilárd meghiteltetésére kerül a sor.

Dr. Chudovszky királyi ügyész el van készülve, hogy dr. Kis ellen érdekeltségi kifogást emeljen, de ezek nem korlátozzák hitelet érdemlő voltát, mert az emlegetett 20 év előtti pör, a mi közte és Löwi közt történt, nem bizonyít Kiss ellen semmi difflamálót. Ha Kis Jánost meggyanúsítják, akkor ugyanezt tesszük a köztiszteltben megöszült Rózsa Ignáccal, továbbá a bizottság valamennyi tisztelt tagjával. De nem is olyan borzasztó Kis cselekedete, mert ha, úgy mond, bárki az urak közül látni fogja, hogy becsületes, fárasztó munkája hamisítással meg van semmisítve, mind úgy cselekednének mint Kis. Egyébként sem fér kétség szavahitőségéhez, mert négy komoly tanu vall mellette.

Dr. Nagy biztosítja az ügyészt, hogy nem jártak volna úgy el a bizottságban, mint Kis, mert ez sértene az igazságérzetüket s egyikük sem engedné meg, hogy ellenséges indulataik által vezéreltessék magukat. Fejtegeti, hogy ha ő lett volna a kir. ügyész, nem tette volna meg ezt az indítványt, mert az adókető bizottság nem kontárkodhatik be a büntetőjog hatáskörébe. A bírói hatáskör integritása érdekében tiltakozik a tanuk megesketezése iránt, mert nemcsak vádlói, de vádlottai minőségben is állanak itt. Kérde, hogy választja el a két személyt egymástól az ügyész? A 13. század óta vádlottat nem esketnek. Rátér a kihallgatásukra, a mikor együtt voltak mindig. Már pedig a bűnvádi perrendtartás értelmében elvesztették ez által tanui minőségüket. Tagadja, mintha nem volna ellenséges viszony a bizottság tagjai és Löwi között. Aposztrofálja dr. Kist, a kibén Jegyzőte a gyűlölködő ember a jogászt. Megbizhatatlannak mondja a bizottság vallomását, mert hiányzik belőle az erkölcsi alap. Kéri, hogy az ügyész indítványának ne adjon helyet a törvényszék.

Dr. Chudovszky tiltakozik az ellen, mintha részrehajló lenne. Ő azért van itt, hogy a megsértett törvénynak mindenkor érvényt szerezzen. Azt a törvényszék elbírálására bizza, hogy a vádlónak, vagy a védőnek van-e nagyobb érdekében buzgólnodni az ügy ellen, vagy mellett. Találó példákkal bizonyítja, hogy a bizottsági tagok lehetnek magánvádlók és tanuk is.

Dr. Nagy szerint a jól teljesített köteles ség megnyugtató érzete lehet csak minden tisztességes ember feladata.

A közönség megéjlenzi dr. Nagy Dezsőt, mire elnök a termet kiürített.

A törvényszék rövid tanácskozás után elhatározza, hogy Kis János, Rózsa Ignác és Popovics Szilárd nem bocsátatnak eskü alá, mert a tárgyalás folyamán az tűnt ki, hogy ellenséges viszonyban állanak Löwivel.

A királyi ügyész a határozat ellen semmiségi panaszt jelent be.

A vádbeszéd.

Dr. Chudovszky Géza királyi ügyész ma reggel terjesztette elő vádbeszédét. Közös, magasztos feladatunk, ugymond, küzdelem a bűn ellen, harc a gonoszok világa ellen. Mi, a törvény őrei nem buzgólnokunk alaptalan vádak fenntartásában, hanem a megsértett törvénynek keresünk elégtételt. S viszont a védelem célja sem lehet egyéb, mint az anyagi igazság kutatása, mely feladat méltó a legkiválóbb férfiak munkásságára. A bíróság feladata pedig a vád és védelem erősségeihez képest a jog és törvény uralmát helyreállítani.

A gonoszoknak is megvan a maguk külön világa s ez rendszerint erősebb alapokon nyugszik, mint a jog és törvény tisztelében egyesült társadalom. Lelkiismeretesen, de erőlyesen kell tehát vizsgálódás tárgyává tenni, hogy hol fészkel a bűn csirája.

Ebbe a világba tartoznak Farnady és Löwi

Jelszavuk: harc a jog és társadalmi rend ellen' eszközeik alattomoság, ravaszság, erőszak.

Farnady nem a mindennapi szélhámosok osztályába való.

Vácsolja az ügyész Farnady életét ifjú korától kezdve; áttér serdültebb korára, a mikor nem használja fel Istenadta fényes tehetségét, hiszen hamisítással is elérheti azt, a mit tanulásal érhetne el különben! Majd nagybecskereki szereplésével foglalkozik, a hol sok pénzbe kerül a nagylábon való élet, a mi újabb hamisításokra csábítja, hogy ezáltal meg nem engedett jövedelmére tegyen szert. Enyészetbe dönt egy nőt, a ki még ma is szeretettel csügg rajta. Enyészetbe dönti ezt is bűnös célzatu életének biztosítására.

Attér Löwre, a kinek lelkét szóló szerint egy jeles úr uralta: az anyagi jó mód utáni megmérhetlen vágy. De tévesen itélnék meg — ugymond — cselekedeteinek rugóját, ha nem említeném fel, hogy sok turlang és alattomoság rejlik az egyszerű külsőben.

Részletesen ismerteti a vád tárgyát képező cselekményeket s végül kijelenti, hogy minden vádját fenntartja. Farnadyra nézve nem talál enyhítő körülményt, Löwnek kéri betudni büntetlen előéletét.

A védelem.

Dr. Hets Ödön szerint az ügyész nagyon erős színekkel dolgozik. Hosszu büntügyi pályája alatt két szempont vezette. Az egyik kötelességévé tette, hogy jogi érvekkel gyengítse a vádat, a másik emberi kötelességeket ró rá, a mikor a felebaráti szeretet nevében kér szót azért az emberért, akit a jó Istenen kívül mindenki elhagyott. Foglalkozik a vádbeli cselekményekkel s azon nézetének ad kifejezést, hogy józan észszel egy bíróság sem ítéheti el védenőt. Farnadyt nemcsak Löwi vallomása támogatja. A vád egyetlen tanut sem tu ott előállítani annak igazolására, hogy Löwi és Farnady ismerték egymást, hogy valaha érintkeztek, sőt kihallgatták a pénzügyi tisztviselőket is, de egyik sem tudott kettőjük között nexust. Lehet, hogy Farnady a pénzügyi törvény értelmében helytelenül járt el, de az adófelszámolási bizottság összes tagjai kijelentették, hogy ismételen előfordult, hogy adót nem állapítottak meg, mikor az adófizetőnek nem volt jövedelme, de azért, mert a felebezést elmulasztotta, még nem lehet bűnösnek mondani. Itt legrosszabb esetben is csak fegyelmi vétséget állapíthatni meg. Azon kérelmet terjeszti elő, hogy védenő mentessék fel a 471. §-ba ütköző két rendbeli visszaélés vádjá és következményei alul. Majd áttér a 398. §-ba ütköző két rendbeli közokirathamisítás vádjára. Hosszasabban bírálja Mesterovics és Zsivkovits vallomásait. Ez utóbbinak vallomása a legterhebb Farnadyra nézve. Zsivkovitsra nézve megjegyzi, hogy a többi dolgokra éppen nem emlékszik, de Löwinél határozottan tudja, hogy 521 frtot állapítottak meg. Végül rátér a 405. §-ba ütköző s különböző akaratú elhatározásra visszavezethető három rendbeli hamis közokirathamisításhoz. Ezt a tábla megváltoztatta és csak a 400. szakasz 2 ik bekezdése alapján mondotta vádolhatóknak. Farnady erről töredelmes vallomást tett, de különben is hangsúlyozza, hogy Farnady egy közjegyzőnél 60 frtert irnokoskodott, ezt pedig megtehette volna ügyvédi oklevél nélkül is. Az ő védenő is a könnyű siker útján akart boldogulni, ebben rejlik az ő bűne. Enyhe büntetést kér.

Nagy figyelem között kezdte meg ezután védőbeszédét

Dr. Nagy Dezső.

Midőn a pap a szószékre lép, hogy az Isten igéjét hirdesse, a szentírásból idéz egy fejezetet, hogy ahhoz fűzhesse fejtegetéseit. Nekünk, védőügyvédeknek is van egy bibliánk, ez a btk. Midőn itt felállok, hogy védői tisztemet teljesítem, a btk. 69. paragrafusát idézem, mely ekként szól:

69 §. A véghezvitt vagy megkísérelt büntetett vagy vétség részese az:

1. aki mást, a büntetett vagy vétség elkövetésére szándékosan reábir (felbujtó);

2. aki a büntetett vagy vétség elkövetését szándékosan előmozdítja vagy könnyíti; vagy annak előmozdítására vagy könnyítésére mást reábir, ugyszintén, aki másokkal a cselekmény elkövetésénél vagy annak elkövetése után nyújtandó segély vagy a cselekményből származó haszon biztosítása, vagy pedig a hatósági intézkedés meghamisítása iránt megelőzőleg egyetért (bűnszeged).

A második ígét a tisztelt királyi ügyész vádbeszédéből veszi, melyben azt mondta, hogy a becsület az a csillogó drágakő, melynek fényét

sohasem szabad elveszitenie, mert ha fényét veszti, elvesztette értékét is s hitvány göröngy lesz. Az ilyen szent ígét nemcsak hirdetni kell, hanem megtartani is. Kérdezi, melyek a Löwi bűnei? Először az, hogy szegény ember, másodsor, hogy gabnakereskedő volt, a közvádó szerint olyan gabnakereskedő, a ki vagyonát nem tisztességes módon harácolta össze; — harmadszor, hogy az eleméri zendülés Löwi miatt tört ki. A védő kifejti, hogy mielőtt idejött Nagybecskerekre és nem ismerte „a magyar város derék közönségét“, azzal a gondolattal foglalkozott, hogy itt szörnyű büntetteknek kell lappangniok. Azonban a végtárgyalás egészen más képet tárt föl. E derék város iránt jobb és jobb fogalmak fejlődtek benne s meggyőződött arról, hogy büntető cselekményrel nem állunk szemben. Védő előre kijelenti, hogy kizárólag a végtárgyalás anyagára fog szorítkozni. Az 1896—98. évi adók 521 frnyi tétele meg lett hamisítva. Több kérdés merül föl. 1. Vajjon Löwi követte el a hamisítást? 2. Farnady követte el? 3. Löwi egyetértett-e Farnadyval? Ma is homályos pont, mit a törvényszék tisztáznai igyekezett, de a mi kiderítetlen marad, mert nincsenek eszközök, melyekkel kideríteni lehetne.

A legterhelőbb tanu Zsivkovits Bogdán. Részt vett az egész tárgyaláson és hallotta, hogy az illető referens 521 frtot javasolt, mire Zsivkovits örvendő mondta a bírónak, hogy most legalább lesz a községnek pénze. Ezt megerősíti a bíró vallomása is. Rendkívül súlyos bizonyíték mind a kettő. Itt kellett valaminek történnie. Szóló azonban észre vette, hogy Zsivkovits meglehetősen rosszul beszélt magyarul és így épen nem tekinthető kizártnak, hogy 100 helyett 500-at értett. De azt látjuk, hogy az összeadott oldalak nem 521, hanem 121 frittal egyeztek, sőt ilyen összeggel ment ki az értesítés Kis János aláírásával, kit mindenki óvatos, sőt kicsinyes embernek ismer.

S végül azt hallottuk, hogy Sánta Ernő még aznap adta össze a lajstromokat. Mikor hamisíthatta tehát ezeket Farnady? Azt kellene bizonyítani, hogy Farnady a hivatalos órákon kívül is feljárt abba a terembe, hol az aktákat őrizték. Ezt a kérdést az ítélet tisztán meg nem oldhatja. Miként sohasem fog sikerülni a véges emberi erőnek oly teleskopot feltalálni, a melylyel megláthatnók, hogy a holdban, vagy a Merkuron laknak-e emberek, de lesznek, a kik azt mondják, hogy laknak és lesznek, a kik az ellenkezőt állítják, ugy ebben a kérdésben is veszekedhetünk pro és kontra, de az emberi eszközök tökéletlenségénél fogva tisztán sohasem fogunk látni.

Vajjon Löwi egyetértett-e Farnadyval? Itt csak közvetett bizonyítékok vannak. Szóló behatóan fejtegeti a Cui prodest? álláspontnak helytelen voltát.

Végül a rágalmozás kérdésével foglalkozik. Történt, hogy az adókievítő bizottság Löwi régi adóját 521 frittól duplára emelte, még pedig azzal az indoklással, hogy Löwi azért fizessen többet, mert hamisító. Ha ez szólóval megessik, pisztolyt fog. (Mozgás). S mikor a borzasztó rágalmat viszonzozza, akkor rágalmozásért helyezik vád alá. A bíróság nem a bosszút, hanem az igazság eszköze, kéri védenő felmentését.

Dr. Nagy nagyszabásu védőbeszéde, melyet legnagyobb sajnálatunkra csak kivonatban ismer-tethetünk, ugy a bíróságra mint a hallgatóságra nagy hatással volt. Még eljenzések is hangzottak fel s mikor egy óraker délutánra halasztotta az elnök a folytatást, számosan üdvözölték a kiváló jogászt.

TÁVIRATOK.

A kvóta.

Budapest, nov. 17. (A „Torontái“ eredeti távirata.) A magyar országos kvótabizottság. a hetes albizottságnak utasításul adta, kísérelje meg a meggyezést 33 35 százalékos kvóta számok között. Az osztrák és magyar albizottságok tanácskozása délután egy óraker véget ért azzal, hogy magyar rézről felkérték az osztrákokat, hogy tegyenek 35% alul mozgó ajánlatot. Delután négy óraker a magyar kvótabizottság teljes ülést tart, melyben a hetes albizottság jelentést tesz eljárásáról. Hat óraker újabb tárgyalásra ülnek össze a hetes albizottságok.

Az összeesküvők póre.

Budapest, nov. 17. (A „Torontái“ eredeti táv.) Párisból telegrafálják: Egy beavatott politikai személyiség többek előtt

ugy nyilatkozott, hogy az összeesküvők büntetése már most meg van állapítva és pedig: Déroulède: 5 évi deportáció egy rövidített helyre Buffet és Pontevés-Sabran: 10 évi száműzetés Jules Guérin: Élethossziglani kényszermunka. A többi vádlott fel lesz mentve.

A transváli háboru.

Budapest, nov. 17. (A „Torontái“ ered. táv.) Johannisburgból jelentik: Hire járt, hogy Joubert tábornok a burok egyik ágyuja mellett állott, a mikor angol hajóágyuk lövöldözni kezdtek. Akkor egy gránát szilánk találta a tábornokot.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1899. november 17.

A készárúizlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilós	100 kilogr. ára		kilós	100 kilogr. ára		
		futtó	fritig		futtó	fritig	
Bánsági	ó	76	7.65	7.70	80	8.10	8.15
Tiszavidéki	„	76	7.65	7.75	80	8.15	8.20
Pestvidéki	„	76	7.60	7.70	80	8.10	8.15
Bácskai	„	76	7.80	7.95	80	0.	0.

Rozs	uj	elsőrendű	kilós		
			70-72	6.25	6.35
„	„	másodrendű	—	6.10	6.20
Árpa	„	takarmány	60-62	5.90	6.10
„	„	égetni való	62-64	5.65	5.75
„	„	sőrfőzésre való	64-66	6.40	6.60
Zab	„	—	39-41	5.35	5.45
Tengeri	ó	bánsági	—	5.20	5.50
„	„	másnemű	—	0.	0.

Határidő-izlet.

Budapest, nov. 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Buzában a kínálat és vételkedv egyaránt jó; az árak 5 krral emelkedtek. Kötetett:

Buza 1900. áprilisra	8.17— 8.18
Buza 1900. szept-re	8.18— 8.19
Rozs áprilisra	6.59— 6.60
Zab áprilisra	5.15— 5.16
Tengeri 1900 májusra	4.98— 4.99

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becsckerekre, illetve Nagy-Becsckerekről.

Érvényes 1899. november hó 1-től.

Érkezik:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarra:

Zombolyáról: délelőtt 8 óra 49 p.; éjjel 9 óra 46 p.
Pancsováról: este 6 óra 09 p. (Antalfalva, Számos, Szécsányon át) d. e. 11 óra 45 p.
Antalfalváról: reggel 7 óra 21 p.
Temesvárról: délelőtt 11 óra 45 p.; este 6 óra 37 p.; éjjel 9 óra 46 p.
Verseczről: délelőtt 8 óra 49 p.; éjjel 9 óra 46 p.
Alibunárról: éjjel 9 óra 49 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonalon) délelőtt 11 óra 20 p.; este 6 óra 45 p.
Csúsztelekről: (keskenyvágányu vonal) reggel 6 óra 24 p. (csak minden kedden, pénteken és vasárnap).

b) a nagybecskereki (nknbt) pályaudvarra:

Budapest—Nagy-Kikindáról: reggel 7 óra 52 p.; dél-
után 4 óra 45 p.; éjjel 10 óra 22 p.

Indul:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarról:

Zombolyára: éjjel 3 óraker; délután 5 óra 30 p.
Pancsovára: reggel 8 óra 07 p. (Szécsány, Számos és Antalfalván át) éjjel 3 óraker.
Antalfalvára: este 6 óra 40 p.
Temesvárra: éjjel 3 óraker; délelőtt 9 óra 31 p.; dél- után 5 óra 30 p.
Verseczre: reggel 5 óra 59 p.; délután 5 óra 30 p.
Alibunára: reggel 5 óra 59 p.
Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 10 óra 36 p.; este 6 óra 03 p.
b) a nagybecskereki (nknbt) pályaudvarról: Nagy-Kikinda—Budapestre: reggel 5 óra 45 p.; dél- előtt 11 óra 49 p.; este 7 óra 05 p.

VASUT-ÜGYEK.

Ad. 17068/99 szám. Magy. kir. államvasutak.

*A termeszózhajók téli menetrendje Fiume—
Velence és Fiume—Ancona között.*

Fiume és Velence között a legnagyobb kényelemmel berendezett gyorshajók közlekednek, melyek az I. helyen kívül még külön luxus osztályllyal is bírnak, melyek külön teremmel, kitűnő ágyakat tartalmazó kabinokkal, dohányzó teremmel és villamos világítással vannak ellátva.

A Fiume—Ancona között közlekedő gőzhajó a termen kívül még egy kisebb 4 háló helylyel ellátott családi teremmel (salon prive) is bír, mely külön megrendelhető.

Ezen termes hajók téli menetrendje f. évi november hó 1-től 1900 évi márczius 31-ig a következők:

Fiuméből indul Velenczébe minden szombaton 8 órakor este, csatlakozásban a Budapestről este érkező gyorsvonathoz, érkezés Velenczébe másnap reggel 7 órakor.

Velenczéből indul Fiuméba minden kedden este 7 óra 30 perckor a Szt.-Márk-térről; érkezik Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perckor, csatlakozásban a Budapestre reggel induló gyorsvonathoz.

Fiuméből indul Anconába minden csütörtökön este 8 órakor, csatlakozásban Budapestről este érkező gyorsvonathoz; érkezés Anconába másnap reggel 6 órakor, csatlakozásban a Rómába induló gyorsvonathoz.

Anconából indul Fiuméba minden szombaton este 8 óra 30 perckor, csatlakozásban a római, nápolyi és bolognai gyorsvonatokkal; érkezés Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perckor, csatlakozásban a Budapestre reggel induló gyorsvonathoz.

A tengeren való hajó átkelés 10 órát vesz igénybe.

Fiuméből—Anconáig, vagy Velenczéig a gőzhajón fizetendő:

A luxus osztályban ágygyal együtt 16 kor.;
az I. helyen " " 12 "
a III. " " " 6 "

Bécs államvasut és északi vasut p. u. és Fiume közt Budapestén át alábbi menetdíjak fizetendők és p. a gyorsvonaton I. oszt. 36 kor. 70 fillér, II. oszt. 24 kor. 40 fillér és a személyvonaton III. oszt. 11 kor. 80 fillér. Ezen jegyek 8 napig érvényesek, mely idő alatt az utazás Budapestén látározás mellett tetszés szerint megszakiatható.

A fentebbi utirányon át Olaszországba közvetlen gyorsvonatu menetjegyek is kiadnak következő áron:

Budapest—Firenze	I. oszt.	75.80 franc.
" —Genua	" "	92.50 "
" —Milano	" "	71.95 "
" —Turin	" "	92.25 "
Budapest—Firenze	II. oszt.	55.45 franc.
" —Genua	" "	67.25 "
" —Milano	" "	52.85 "
" —Turin	" "	67.10 "
Budapest—Firenze	III. oszt.	30.15 franc.
" —Genua	" "	36.55 "
" —Milano	" "	28.70 "
" —Turin	" "	36.45 "
Budapest—Nápoly	I. oszt.	104.45 franc.
" —Róma	" "	76.05 "
Budapest—Nápoly	II. oszt.	77.55 franc.
" —Róma	" "	55.65 "
Budapest—Nápoly	III. oszt.	41.05 "
" —Róma	" "	30.30 "

Ezen jegyeken kívül Budapestről, Battaglia, Bologna, Brindisi, Livorno, Padua, Pisa, Verona állomásokra is adnak ki közvetlen menetjegyek.

Bővebb értesítés nyerhető a magy. kir. államvasutak városi menetjegy-irodáiban és a

Cook-féle utazási irodában; a „Courier“ nemzetközi utazási irodában; Abbáziában és Bécsben; „Schenker és Társa“ cégnél Budapesten és Bécsben és Antonio de Paoli cégnél Velenczében; valamint a Stangen-féle utazási irodában Berlinben.

Budapest, 1899. szeptember hó 7 én.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

163 325. F. IV.-99.

Magy. kir. államvasutak.

A m. kir. államvasutak igazgatósága folyó évben is intézkedett, hogy az új termésű morzsolt tengeri, akár zsákokban, akár ömlesztett (à la rinfuda) állapotban adatik fel f. évi október hó 25-től kezdve, mint az előző években, visszavonásig, azonban legkésőbb jövő évi február hó végéig, minden egyéb kocsirakományt képező áru és gabonaszállítmány előtt első sorban rakassék a kocsikba és szállíttassék el.

Budapest, 1899. október 21.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Ma pénteken, szombaton és vasárnap.

Hangverseny-jelentés.

A „Magyar Király“ szállodában, a közkedvelt és legjobb emlékekben álló **Mojsze Milan** primás teljes zenekarával három estén és pedig *ma pénteken, f. hó 17-én* és a következő napokon, *szombaton és vasárnap,*

hangverseny-estélyt

rendez.

Kitűnő ételek és italokról, olcsó árakról, pontos kiszolgálásról a legjobban gondoskodva lesz.

Számos látogatást kér

1005-2.2

kiváló tisztelettel

Fein Fülöp,

szállodás a „Magyar Király“-hoz.

Pilseni ösforrás.
A polgári sirtőzövedő. Alapított 1842.

H i r d e t é s e k

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.